

Visa Tuominen

Maaliskuu 2014, Tampere: Tulevaisuuden tekijät -seminaari

Työllistyvyys, alueellinen sijoittuminen ja yksilölliset urapolut.

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Jos ei muuta mainittu, alustus perustuu väitöskirjani (2013) "[Maistereiden työllistyvyys](#)" lisäksi seuraaviin artikkeleihin.

Tuominen (2012):

[Sattuma työllistymisessä – maistereiden kokemuksia.](#)

Työpoliittinen aikakauskirja, 1/2012.

Tuominen-Puhakka-Rautopuro (hyväksytty julkaistavaksi):

Elämää reunalla – maaseutukunnissa työskentelevät maisterit.

Ilmestyy kesällä 2014 Kunnallistieteellinen aikakauskirjassa.

Tuominen (arvioinnissa, Tiedepolitiikka):

Akateeminen siivooja ja sikatilallinen.

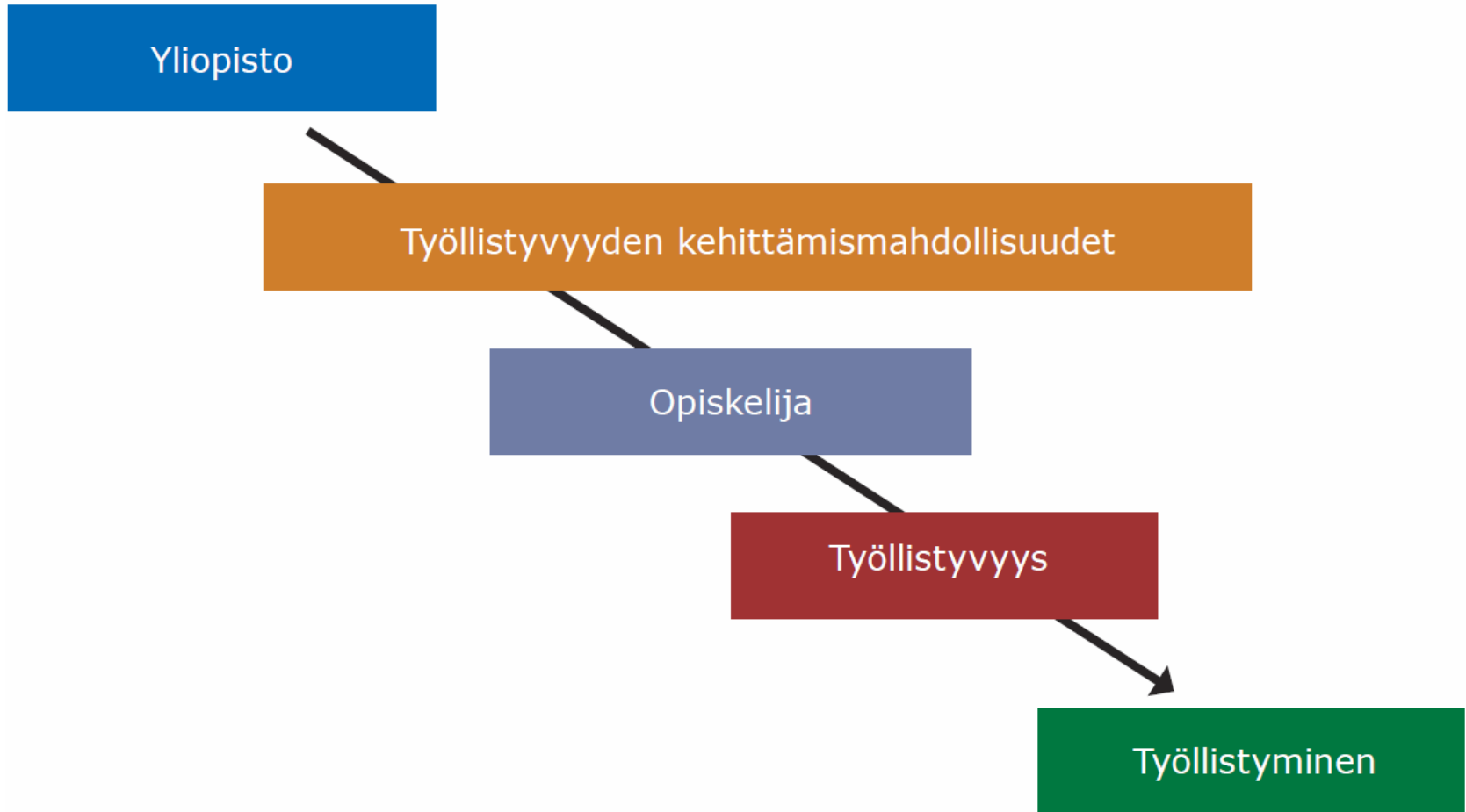
Ilmestyy aikaisintaan syksyllä 2014.

Työllistyvyys

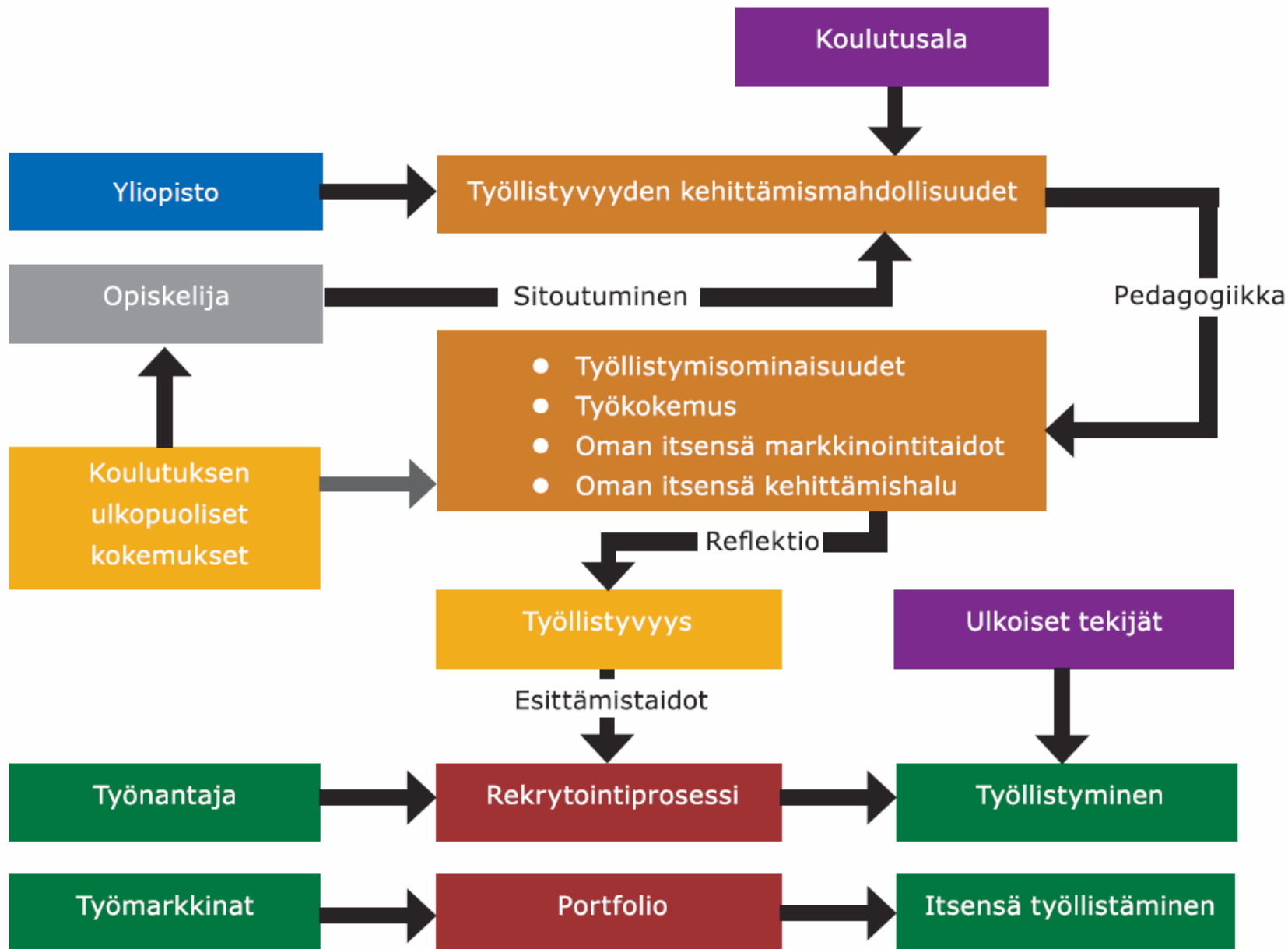
- *"yhdistelmä yksilön kykyjä, tietoja ja taitoja, joiden avulla hän löytää töitä, pysyy töissä ja etenee työurallaan."* European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP) 2008.
- Bolognan prosessin julkilausumat (mm. London Communiqué 2007 jne.)
 - valmistuneiden työllistyvyys yksi prioriteeteista.
- Suomen hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen loppuraportti (Työelämäryhmä 2010): *"työllistyminen on otettava osaksi tuloksellisuusrahoitusta."*
 - Seuraus -> yliopistojen perusrahoituksesta 1 %.
 - > vuositasolla useita miljoonia euroja.

Kuvio 1. Taikatemppumalli (Harvey 2001).

Engl. Magic-Bullet

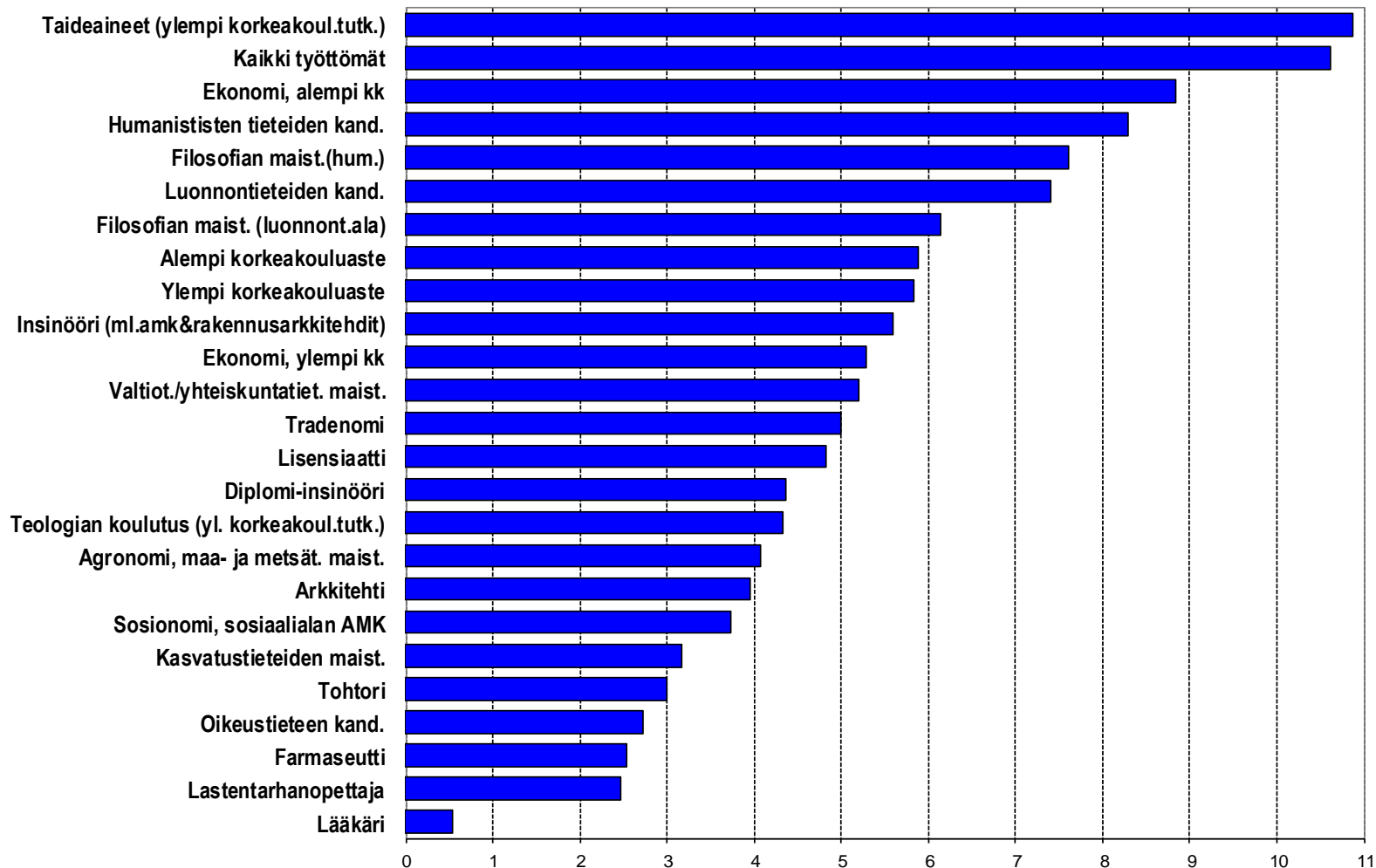
Kuvio 2. Harveyn (2002) työllistyvyysmalli.

Pääasiallisesti...

- ... ylempi koulutus -> parempi työllisyys.
Korkeakoulutettujen työllisyystilanne on kuitenkin heikentynyt ja suhteellinen etu kaventunut. (Ks. lisäksi Pyöriä ja Ojala 2012)
- ... työllistymisvaikeudet koskevat välitöntä (6 kk) aikaa valmistumisesta.
- ... professionaasterit työllistyvät helpommin ja nopeammin kuin generalistit.
- ... generalisteilla on ollut uran auettua (jos aukeaa) usein paremmat etenemisen mahdollisuudet.
 - Kaikkiin em. liittyy yksilöllisiä, alueellisia ja koulutusalaakohtaisia ja vuosikohorttien välisiä eroja.
- Valmistuneiden ollut vaikea ennakoida, mitä työelämässä tulee tapahtumaan (Nyström, Dahlgren ja Dahlgren 2008).
 - Miten pitkälle elämää voi suunnitella?

AKAVAn tilastoista kaappaus

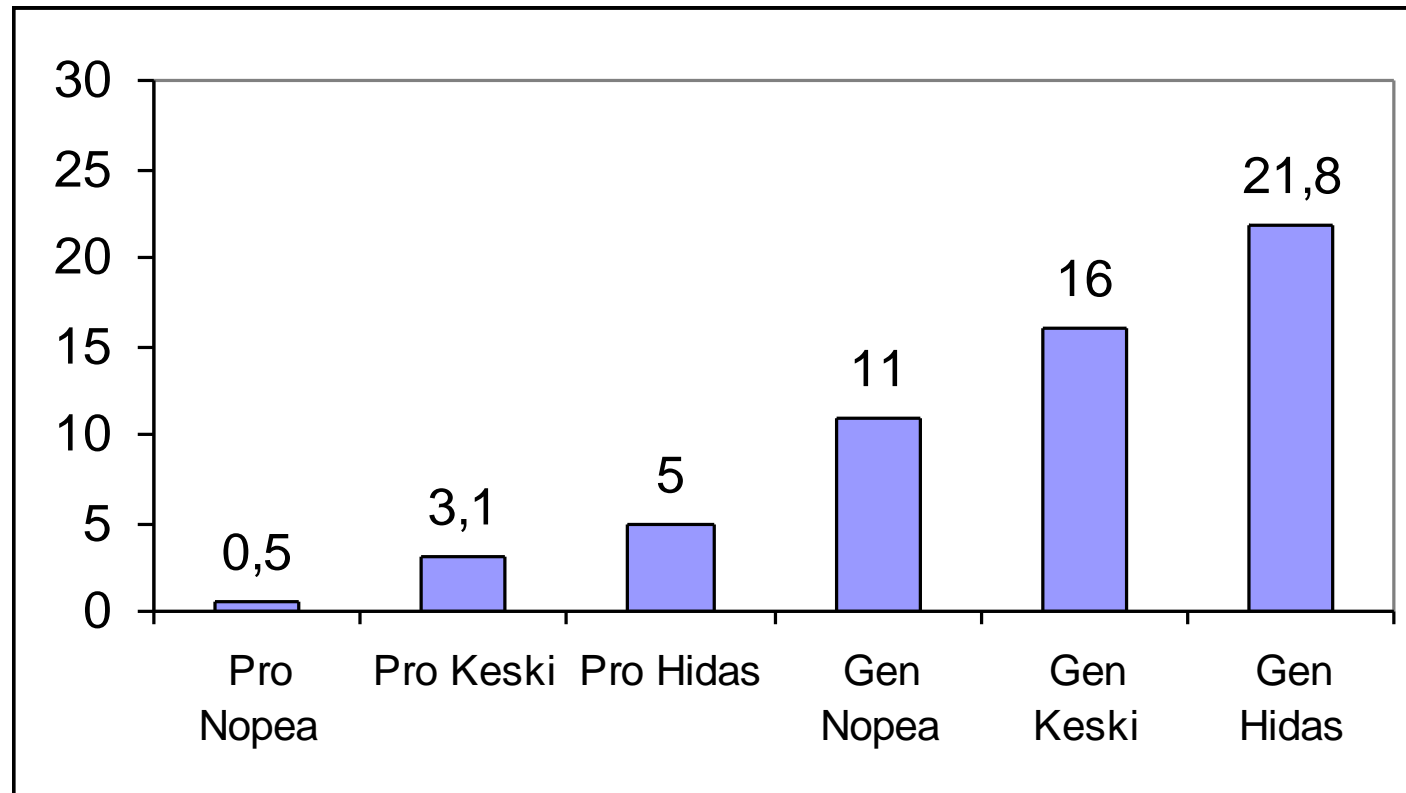
Työttömien* osuus työvoimasta tammikuussa** 2014, %

Lähteet: TEM: työttömät; *ei lomautettuja, TK: työvoima; **12 kk liukuva keskiarvo

Opiskeluajan yhteys vastavalmistuneiden työmarkkinatilanteeseen työttömyys ja tukityöllistämis%

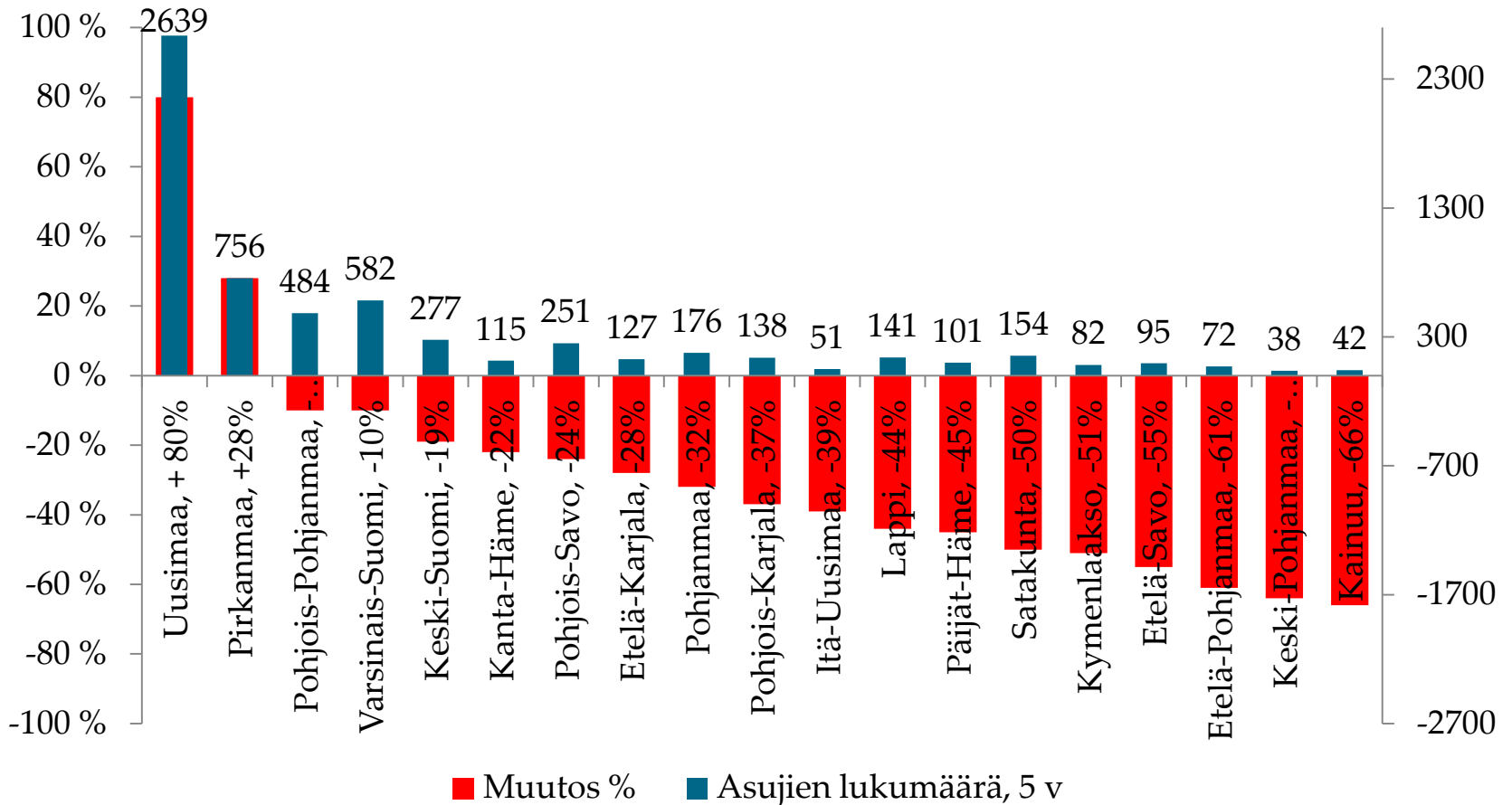

Maistereiden sijoittuminen alueellisesti

- Valtakunnallinen Aarresaari-aineisto, v. 2003 valmistuneet:
 - 16/20 yliopistoa mukana, neljä taideyliopistoa poissa
 - kysely viisi vuotta valmistumisesta (2008)
 - $n = 6692$ (vastausprosentti 56 % valmistuneista)
- Kysymys (Kurikka 2008): onko muuttaminen koulutuspaikkakunnalta *hyvä* vai *huono* asia?
 - Jos huono, Suomesta pitäisi löytyä liikunnanopettajia vain Jyväskylästä.
Vastaavasti hammaslääkäreitä vain Helsingistä, Kuopiosta, Oulusta ja Turusta.

Asuinmaakunnat 5 v. ja muutos ennen opintoja olleeseen tilanteeseen

Keskittyminen kaupunkeihin

- 11 suurempaa (yliopisto)kaupunkia rohmusi työ- ja asuinpaikoista kaksi kolmannelta.
 - Loput silloisiin noin 300 Manner-Suomen kuntaan.
 - Kaupungeissa asui viisi vuotta valmistumisesta jo 86 % vastanneista (vs. ennen opintoja 72 %).
 - Kaupungeista maalle muuttanut vain 3 %.
 - Viisi vuotta myöhemmin puolet kaupungeista maalle muuttaneita oli poistunut maalta.
 - Tilalle oli muuttanut ”alkuperäisiä” maalaisia.

Suurin osa maaseudulla ja taajamissa työskentelevistä toimii opetuksen ja kasvatuksen parissa

- Ääripäät maalla työskentelevistä olivat oikeus- (1 %) ja kasvatustieteilijät (17 %)
 - maaseudulla asuvista lääke- (2 %) ja kasvatustieteilijät (13 %)

Yksilöllisiä työuria

- Tarkastelussa kolme FM-tutkinnon suorittanutta.

Miksi "samalla" (FM) tutkinnolla tulee

-yhdestä *siivooja*,

-toisesta *sikatilallinen* ja

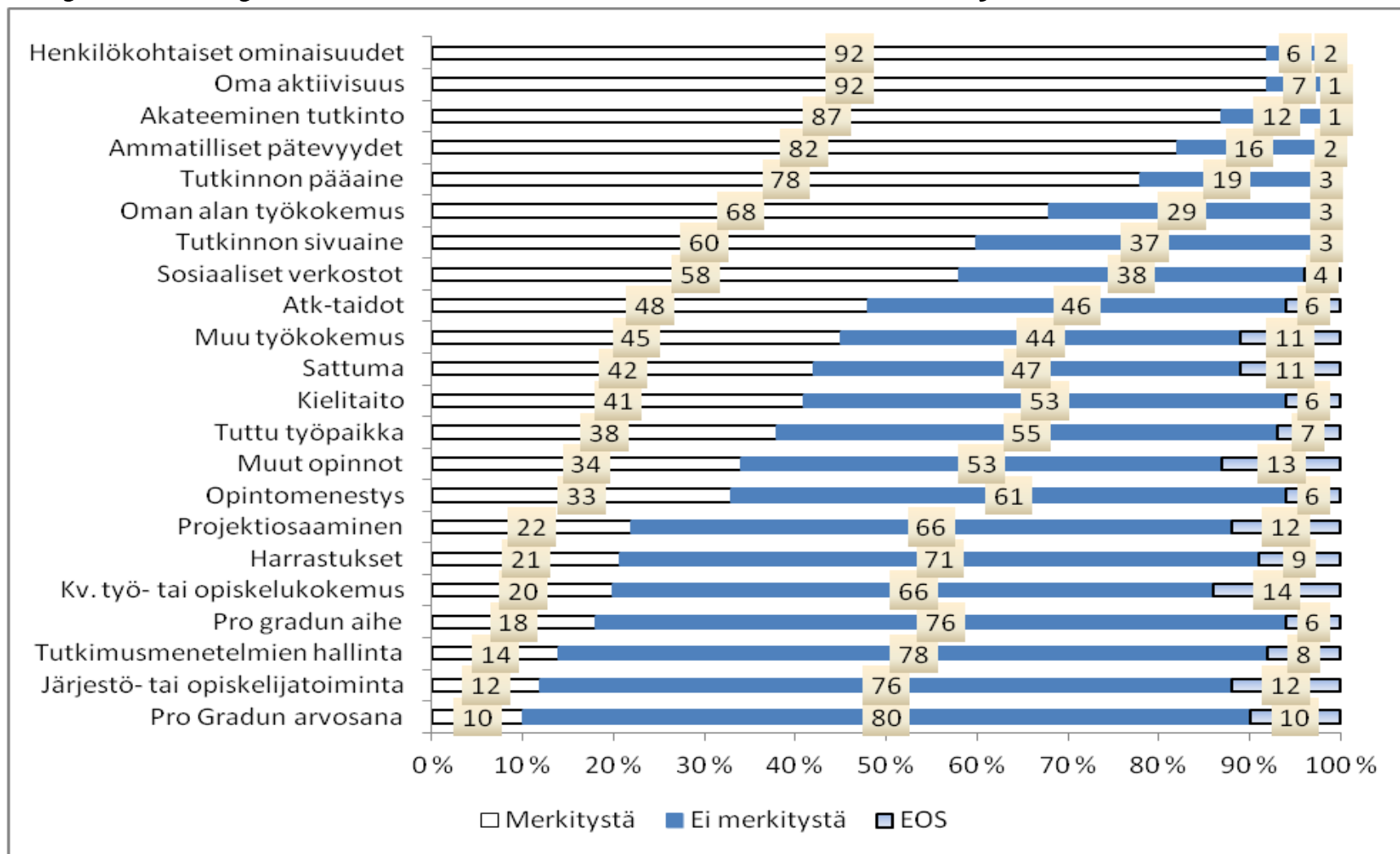
-kolmannesta *sivistystoimenjohtaja*?

Ensinnäkin, missä kohden mitataan?

- Väitöskirjaani analysoin n. 33 000 -sivua lomakkeita ja tein 50 haastattelua, viiden vuoden jännteellä. Tässä vain 3 casea.
- **TEHTÄVÄ:** Esittäkää viestiseinälle arvauksia, millaista uraohjausta Jatta, Sirpa ja Mika saivat/käyttivät yliopistossa.
- **Tästä poistettu yht. 9 case-kalvoa.**

Työllistymiseen vaikuttaneita tekijöitä %

Lähes jokainen väittäjä voidaan jakaa vielä edelleen. Esim. henkilökohtaiset ominaisuudet on pilkottavissa haastattelujen (17 henkilöä) perusteella, ainakin:

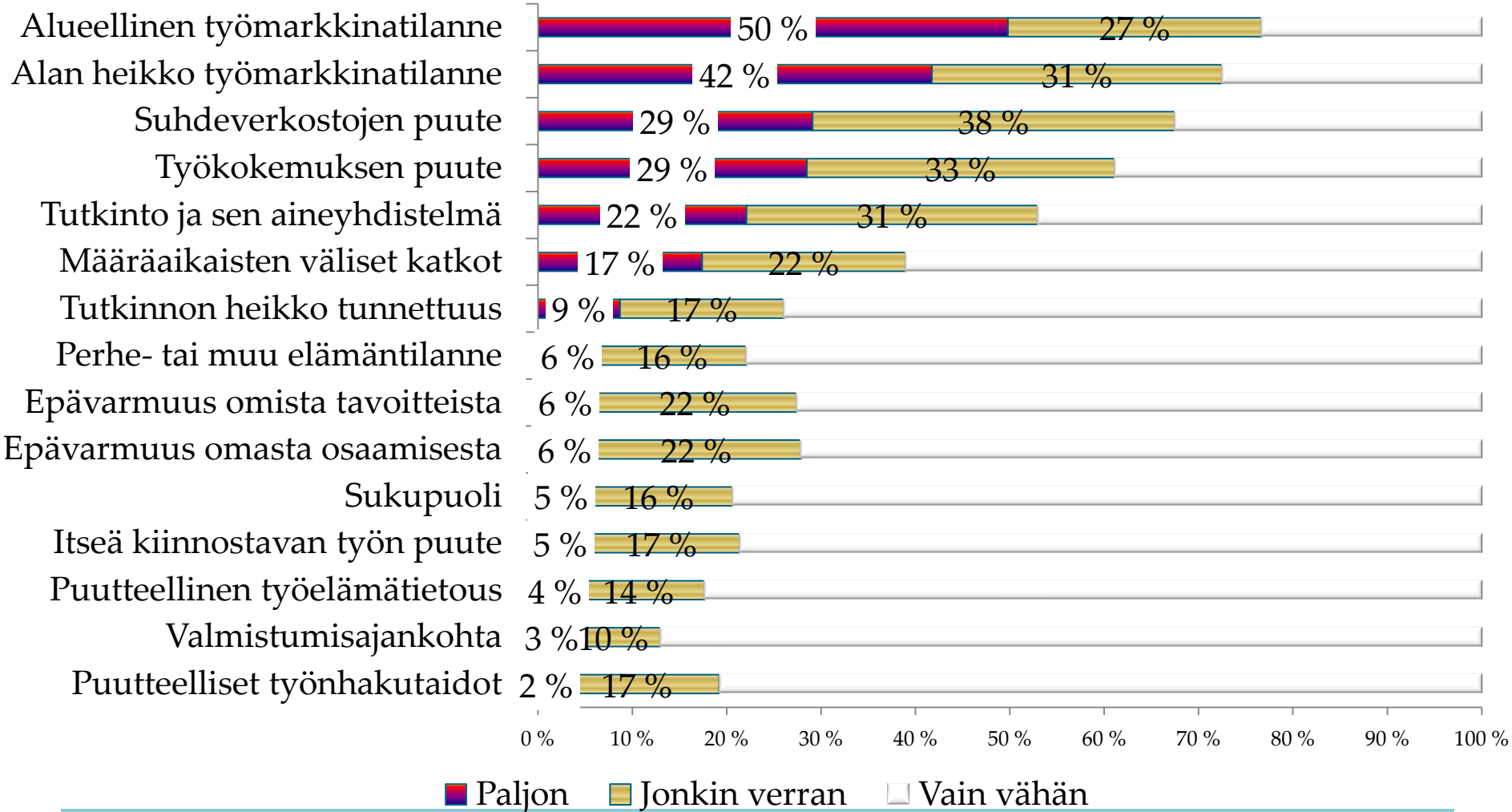
	Yhteensä kpl mainintaa
Persoona (mm. luonne, persoona, olemus)	16
Tuttuus (mm. sitoutuneisuus työhön, tunnettu jo aiemmin, projektityön tuntemus)	13
Ihmisten väliset taidot (mm. erilaisten ihmisten kanssa toimeen tuleminen, sosiaalisuus, ulospäin suuntautuneisuus)	12
Muut (mm. ikä, harrastukset ja muu kuin yliopistotutkintokoulutus)	9

HUOM!

- Maistereiden työllistymisen ”onnistuminen” ei ole yksiselitteisesti mitattavissa esimerkiksi työttömyys- tai työllisyysprosentteilla.
 - Pakko <-> Kiinnostus.
- Lopulta vain vähän kriteereitä, joilla tarkastella ”työuran onnistumista”.
 - Työttöminä olleista 22 % ei ole kokenut omasta mielestään työllistymisvaikeuksia.
 - Mutta ilman työttömyyttä selvinneistä myös 22 % oli kokenut mielestään työllistymisvaikeuksia (laadullinen työllistyminen).
 - Osa työllistymiseen vaikuttaneista tekijöistä (esim. kielitaito, organisointikyky jne.) voi tulla aivan muualta kuin koulutuksesta.

Työllistymistä vaikeuttaneet tekijät

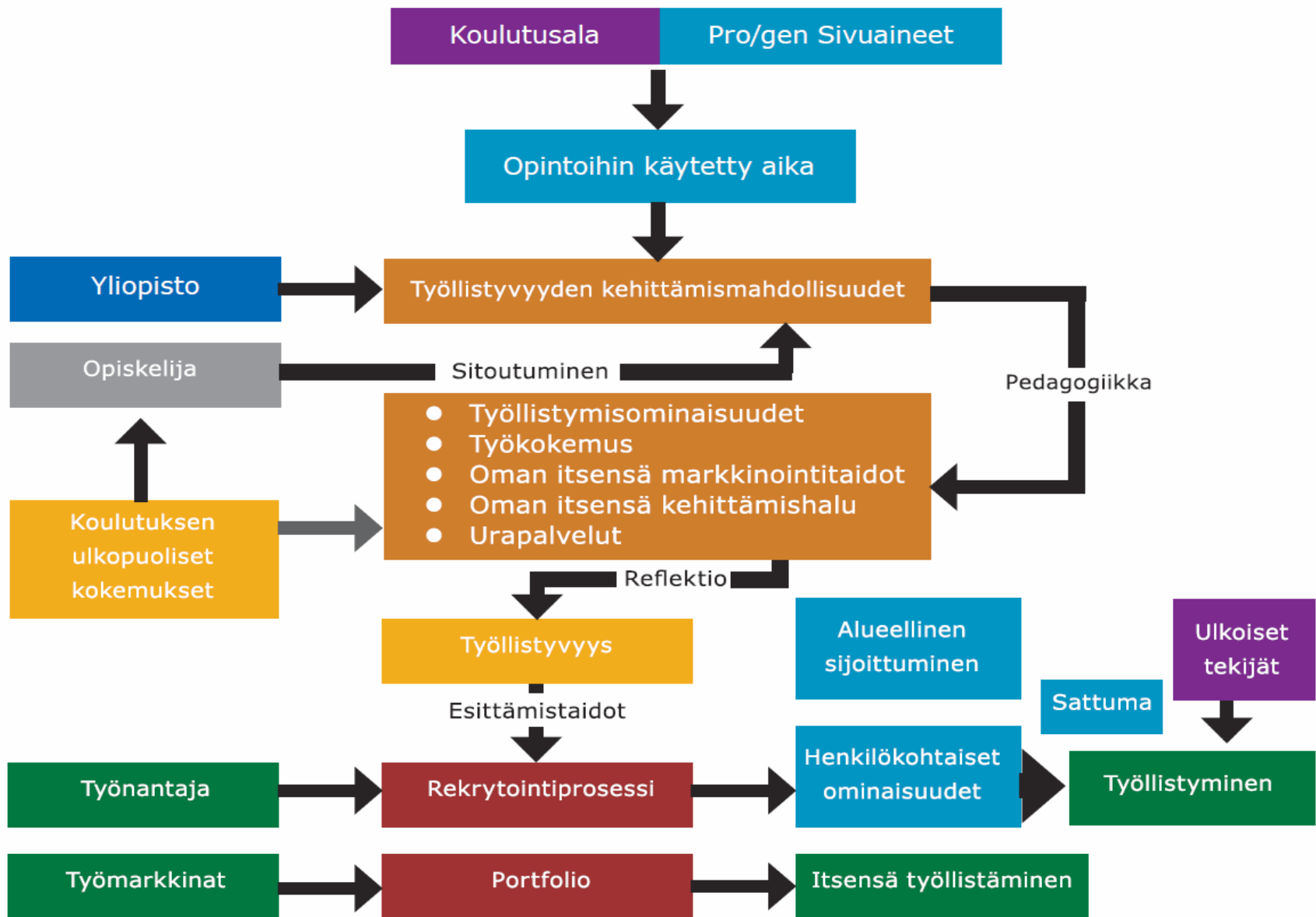
Yhteenvetoa 1

- Koulutusta vastaamattomat tehtävät voivat olla oma valinta.
- Koulutusta vastaamattomat tehtävät voivat ”ylempiä” kuin oma koulutus
- ”Pitkään” opiskelusta ei näytä olevan hyötyä yksilölle, ei ainakaan generalistitutkinnoilla.
- Sijoittuminen työmarkkinoille periaatteessa on edelleen sitä parempi, mitä korkeampi koulutus.
- Virta vie Etelä-Suomeen ja suurimpiin (yliopisto)kaupunkeihin. Mitä merkityksiä koulutuksen suunnittelulle?
- Työllistymiseen vaikuttaville makrotason tekijöille on yksittäisen oppilaitoksen vaikea tehdä juuri mitään.

Yhteenvedoa 2

- Työllistymisen seuraaminen ja siitä avoin raportointi (ammattinimikkeet näkyviin ym.) on silti tärkeää.
- Aineistoja kerätään kyllä, mutta hyödynnetään liian vähän.
 - Valveutuneet abiturientit tekevät vertailuja. Saattavat päättää koulutuspaikan valinnan sen mukaan mitä tietoja kerrotaan.
- Työllistyvyyteen ja työllistymiseen vaikuttaa sekä positiivisesti että negatiivisesti tutkinto ja alueellinen työmarkkinatilanne.
- Työurat ovat joka tapauksessa yksilöllisiä, kuten opiskelupolutkin. Erilaisten kuiluanalyysien tekeminen viisi vuotta aiemmin opiskelluista *taidoista* on jokseenkin järjetöntä.
- Miten rakentaa työmarkkinoita kiinnostava tutkinto? Vapaa sivuaineoikeus auttaa. Elinikäinen oppiminen!

Kuvio 3. Edelleen kehittämäni Harveyn työllistyvyysmalli

Lopuksi 1

- Vain puolet Itä-Suomen yliopiston uusista opiskelijoista oli tarkistanut oman koulutusalsansa työtilanteen (Tuominen 2010).
- Lairio, Penttinen ja Penttilän (2007) mukaan työllistymisasioita oli Jyväskylän yliopistossa miettinyt:
 - Opintojen alkuvaiheessa *paljon* 30 %
 - Keskivaiheessa *paljon* 42 %
 - Loppuvaiheessa *paljon* 75 % opiskelijoista.
 - Siis: eikö neljäsosa mieti niitä edes loppuvaiheessa? Vrt. Mika. Vai olivatko ne olleet pitkään selvillä? (Pro-Gen -tieto olisi tässä ollut mielenkiintoinen).
- Opintojen suunnittelu yliopistossa voi olla vaikeaa.
Case sivuaineinfo: "*Ensimmäisen vsk opiskelijaa EVVK!*"

Lopuksi 2

- Voiko ketään pakottaa kiinnostumaan opinnoista ja tulevasta työurasta?
- Lukiolainen Pilvi: *”Maailman ahdistavinta on miettiä omia valintoja. Että kyllä minä voin miettiä sitä, mikä Essistä (kaveri vieressä) tulee.”*
(kuva poistettu)

Lopuksi 3

- Yhtä taikatemppua työllistyvyyden tai työllistymisen edistämiseksi ei ole. Montaa asiaa vähän säätämällä tilannetta voidaan edistää.
- Ihmiset tekevät omat ratkaisunsa riippumatta koulutuspoliittisista toiveista.
- Oppimista ei tapahdu pelkästään yliopistoissa:
 - Kesätyöt, opiskelujen ohessa tehtävät työt, harrastukset jne.
- Kuva ja Lopuksi 4 –kalvo poistettu

Kysymyksiä?

visa.tuominen@uef.fi

<http://fi.linkedin.com/pub/visa-tuominen/0/a4/959>

ITÄ-SUOMEN
YLIOPISTO

www.uef.fi